

Raad voor de
rechtspraak

De staatssecretaris Rechtsbescherming
mr. T.H.D. Struycken
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Afdeling strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (088) 361 00 00
f (088) 361 00 22
www.rechtspraak.nl

datum 29 april 2025
doorkiesnummer 088-361 33 17
e-mail wetgeving.rvdr@rechtspraak.nl
ons kenmerk UIT 14538 STRA/DK
uw kenmerk 5989998
cc
bijlage(n) -
onderwerp Advies concept-wetsvoorstel Versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming.

Geachte heer Struycken,

Bij brief van 19 december 2024, kenmerk 5989998, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de ‘Raad’) advies uit te brengen inzake het concept-wetsvoorstel ‘Versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming’ (het ‘wetsvoorstel’).

Het wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is onderdeel van een bredere verandering en verbetering van de jeugdbescherming, waarbij kinderen en gezinnen in kwetsbare situaties beter ondersteund moeten gaan worden door middel van samenhangende hulp en bescherming. Het wetsvoorstel beoogt de rechtsbescherming en rechtspositie van ouders en minderjarigen in de jeugdbescherming langs de volgende sporen te verbeteren:

1. Voorkomen van een machtiging tot uithuisplaatsing
2. Bevorderen van thuisplaatsing na uithuisplaatsing
3. Beter toezicht op- en meer rechtsbescherming bij minderjarigen die niet thuis opgroeien
4. Bevorderen procedurele rechtvaardigheid

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechterlijke zaken zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 2 van 16

ADVIES

Algemeen

De Raad is in grote lijnen positief over het wetsvoorstel. Door met voorstellen te komen om de toegang tot de rechter beter en laagdrempeliger te maken, geeft de wetgever zonder meer gehoor aan de signalen die zijn afgegeven in het debat over de uithuisgeplaatste kinderen van gedupeerde toeslagenouders. Wel zijn er zorgen of daadwerkelijk het doel van de voorgestelde wetswijzigingen – een versterkte rechtsbescherming voor ouders en kinderen – wordt bereikt. Zowel de jeugdbescherming als ook de rechtspraak komen naar verwachting onder flink grotere druk te staan, waarbij personele en financiële krapte bij rechtspraak en jeugdbescherming verhinderen dat het beoogde effect van de wetswijziging ten volle wordt bereikt. Financiële en personele middelen zijn essentieel voor de succesvolle uitvoering van de beoogde veranderingen.

Een betere rechtsbescherming kan niet alleen bereikt worden door de regels aan te passen. Een beter functionerend jeugdbeschermingsstelsel is ook – en wellicht nog wel meer – gebaat bij bestendigheid, continuïteit en beschikbaarheid van de juiste hulp/ (gekwalficeerde) medewerkers en diagnostiek. Als die zaken beter op orde zijn dan is het vermoedelijk minder noodzakelijk om kwesties aan de kinderrechter voor te leggen. Het laagdrempeliger maken van het procederen bij de kinderrechter, en de invoering van extra toetsmomenten die hiermee gepaard gaan, bergt het risico in zich dat de jeugdbescherming minder slagkracht krijgt, de jeugdbescherming teveel gejuridiseerd wordt en de (kinder)rechtspraak zwaarder belast wordt. Het is bepaald niet uitgesloten dat dit wetsvoorstel, alle goede intenties ten spijt, uiteindelijk bijdraagt aan een steeds ingewikkelder en bureaucratischer stelsel van jeugdbescherming, terwijl het streven gericht zou moeten zijn op vermindering van complexiteit in de jeugdzorg.

Er zal naar verwachting een grotere hoeveelheid aan zaken, brieven, e-mails met verzoeken bij de rechtbanken gaan binnenkomen waarbij ouders, kinderen, en pleegouders geen advocaat hoeven in te schakelen. Dat maakt het werk voor de griffies ingewikkelder en moeilijker herkenbaar zal zijn wat er nu wordt gevraagd. Een en ander betekent dus meer werk bij de regie en screening van binnengekomen stukken.

Ook de invoering van kosteloze rechtsbijstand voor ouders brengt extra werkzaamheden voor de griffie met zich mee. De beschikbaarheid van voldoende familie- en jeugdrechtsadvocaten kan in de praktijk een knelpunt opleveren, en de aanwijzing/toevoeging van een advocaat bemoeilijken. Het is belangrijk dat geïnvesteerd wordt in het beschikbaar zijn van voldoende sociale rechtshulp.

Al met al verwacht de Raad dat het wetsvoorstel een extra druk zal leggen op de, toch al schaarse, rechterlijke en niet-rechterlijke capaciteit. Naast extra financiële middelen (zie paragraaf Werklast op pagina 15) zullen vermoedelijk ook aanpassingen in de organisatie nodig zijn.

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 3 van 16

1. Voorkomen van een machtiging tot uithuisplaatsing

De tafels van overleg

In het voortraject van een ondertoezichtstelling (hierna: OTS) en/of machtiging uithuisplaatsing (hierna: MUHP) vindt cruciaal overleg plaats dat bekend staat onder verschillende namen. Deze overleggen verschillen ook qua werkwijze en deelnemende organisaties. Het gaat dan om : Beschermtafel, Beschermingstafel, Jeugdbeschermingstafel, Jeugd-beschermingstafel, Jeugdtafel, Casusoverleg Jeugd, Gezinsbespreking, Opvoedtafel, Veiligheidstafel, Kr8-Kollectief etc.

De Raad pleit voor een eenduidige benaming en inhoud van dit overleg, maar bovenal voor een juridisch kader. De huidige regelgeving mist dat kader, terwijl in dit overleg wordt bepaald of het gezin nog verdere ondersteuning krijgt in het vrijwillig kader (al dan niet met voorwaarden) of dat de Raad voor de Kinderbescherming (hierna: RvdK) een onderzoek gaat doen naar een mogelijk gedwongen kader. Er wordt hier in veel gevallen al voorgesorteerd op een mogelijke inbreuk op het gezinsleven.

Vertrouwenspersoon

Ouders en kinderen hebben op het moment dat zij voor een dergelijk overleg uitgenodigd worden een vertrouwenspersoon nodig die over kennis van het jeugdrecht beschikt. Deze vertrouwenspersoon zou bij voorkeur kosteloos aan ouders en kinderen ter beschikking moeten worden gesteld. De taak van deze vertrouwenspersoon is om ouders en kinderen te begeleiden, gesprekspartner te zijn namens de ouders en de kinderen met de gecertificeerde instelling (hierna: GI) als die al betrokken is en eventueel met de RvdK tijdens het onderzoek. Deze persoon is dus de brug tussen de RvdK/GI enerzijds en de ouders en kinderen anderzijds, en kan ouders en kinderen ook uitleg geven over de zitting bij de rechtbank.

Subsidiariteitsbeginsel

De toevoeging van het subsidiariteitsbeginsel aan de rechtsgronden voor de OTS en de MUHP (artt. 1:255 en 1:265b BW) is een explicitering van de reeds staande praktijk. Deze aanpassing is derhalve niet per se nodig, nu het al gaat om een “kan-bepaling” in de wet. De kinderrechter beoordeelt reeds of de verzochte maatregel aan het proportionaliteits- en subsidiariteitsbeginsel voldoet en bij een MUHP uitdrukkelijk ook of er nog alternatieven mogelijk zijn.

De in de wettekst gekozen formulering vindt de Raad minder gelukkig. In het woord ‘falen’ lijkt een waardeoordeel en een verwijt te schuilen. Het zou beter zijn om te spreken over ‘andere, *minder ingrijpende*, middelen, die onvoldoende effect sorteren’ (of een soortgelijke formulering). Dit waardeoordeel klinkt ook door in de Memorie van Toelichting (hierna: MvT) waar wel wordt gesproken over onmachtige ouders, maar geen visie wordt gegeven op wat de gebrekkige beschikbaarheid aan noodzakelijk geachte hulp dat zou moeten betekenen voor het al dan niet opleggen van een maatregel en/of machtiging.

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 4 van 16

2. Bevorderen van thuisplaatsing na uithuisplaatsing

Uitgangspunt is thuisplaatsing

Artikel 1:265ca lid 1 BW nieuw bepaalt dat de kinderrechter bij de MUHP of de verlenging daarvan, tevens bepaalt dat de inspanning van de GI is gericht op thuisplaatsing van de minderjarige. Dat de kinderrechter dit nog separaat moet bepalen lijkt overbodig. Het uitgangspunt is sowieso dat de GI werkt aan thuisplaatsing van de minderjarige. Waar het om gaat, is dat het perspectief van de minderjarige onderwerp van gesprek moet zijn bij ieder verzoek tot uithuisplaatsing of bij verlengingsverzoeken. Dit perspectief kan thuisplaatsing zijn, maar er zijn meer nastrevenswaardige doelen, zoals– bij oudere kinderen – zelfstandig wonen of het toewerken naar uithuisplaatsing in een vrijwillig kader en een betere band met de ouder(s).

Toetsing opvoedperspectief

De beslissing van de kinderrechter dat het perspectief niet bij de ouders met gezag ligt kan alleen worden genomen als ouders bereid zijn het perspectief te accepteren (want dan is gezagsbeëindiging niet nodig). Het kan echter lange tijd onduidelijk zijn of ouders bereid zijn het perspectief te accepteren, en tegelijkertijd kan het noodzakelijk zijn dat er (al eerder) duidelijkheid ontstaat over het perspectief. Art. 1:265 ca presenteert het echter als twee momenten die samenvallen, en miskent hiermee het (welhaast onvermijdelijke) ‘grijze gebied’.

In de MvT (p.8) wordt aanvullend gesteld dat de minderjarige er belang bij kan hebben dat de voogdij wordt belegd bij de dagelijkse verzorgers. Bij de afweging wel of geen gezagsbeëindiging is dit ook nog een factor om mee rekening te houden. In de wettekst komt dit echter niet terug.

In de MvT 9p. 10) wordt gesteld dat de GI, als de (verlenging van de) lopende machtiging tot uithuisplaatsing niet zeer binnenkort aan de rechter wordt voorgelegd, een (nieuw) verzoek tot machtiging tot uithuisplaatsing met wijziging van het opvoedperspectief moet doen. Dit komt enigszins gekunsteld over.

Perspectiefbesluit

Artikel 1:265ca lid 2 BW bepaalt dat onder bepaalde omstandigheden de kinderrechter, de RvdK gehoord, kan bepalen dat de inspanning van de GI niet is gericht op thuisplaatsing. De Raad geeft in dit verband in overweging om het begrip ‘perspectiefbesluit’ op te nemen in de wet aangezien deze term inmiddels aardig is ingeburgerd.

Deze bepaling roept een aantal vragen op:

- Op wiens verzoek bepaalt de kinderrechter dit? Ambtshalve?
- ‘Gehoord de Raad’: kan dit ook een mondeling advies zijn? Hoe verhoudt dit zich tot art. 810 lid 4 Rv dat bepaalt dat de RvdK moet ‘verhoren’ dan wel daartoe behoorlijk moet oproepen?
- Moet het perspectief bij elke verlenging worden besproken?
- Behoeft deze machtiging voor onbepaalde tijd aantekening in het gezagsregister?

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 5 van 16

- Wat wordt bedoeld met dat ‘ouders in staat zijn de verzorging en opvoeding binnen het kader van de uithuisplaatsing te dragen’? Als zij hiertoe in staat zijn, is toch (juist) niet voldaan aan de voorwaarden voor het beëindigen van het ouderlijk gezag?

De Raad geeft in overweging cumulatieve, maar niet limitatieve voorwaarden op te sommen in het artikel, dat dan aldus zou kunnen komen te luiden:

De kinderrechter kan, de Raad gehoord, bepalen dat de ondertoezichtstelling en de uithuisplaatsing van onbepaalde duur zijn en dat de inspanning van de gecertificeerde instelling niet meer gericht hoeft te zijn op thuisplaatsing. Aan de volgende omstandigheden moet dan in ieder geval zijn voldaan:

- a. de kinderrechter stelt vast dat aan de voorwaarden voor de beëindiging van het ouderlijk gezag, bedoeld in artikel 266, eerste lid, onder a, is voldaan;
- b. de ouders of ouder met gezag werken in voldoende mate samen met de GI;
- c. de ouders of ouder met gezag oefenen het gezag zodanig uit dat het de uithuisplaatsing niet belemmert en niet in strijd is met het belang van de minderjarige.”

Toezicht op minderjarigen waarvan het opvoedperspectief niet bij de ouders ligt

Op pagina 10 van de MvT is te lezen dat de GI verantwoordelijk wordt voor de evaluatie van het welzijn en de veiligheid van minderjarigen waarvan de kinderrechter heeft bepaald dat het opvoedperspectief niet meer bij de ouder(s) ligt. Over deze evaluatie rapporteert zij aan de RvdK. Op deze wijze wordt dan voorzien in een periodieke evaluatie van het welzijn van de minderjarige waarvoor het perspectief elders is bepaald en dus geen jaarlijkse toetsing door de kinderrechter plaatsvindt. Deze handelwijze/werkwijze komt echter – ten onrechte - niet terug in de wet.

Ook al ligt het opvoedperspectief niet meer bij de ouders, zij kunnen nog steeds een beroep doen op artikel 1:262b BW (geschillenregeling) en op artikel 1:262b BW (verzoek tot opheffing van de OTS). De reguliere OTS-bepalingen blijven immers ook van toepassing. De Raad vraagt zich of deze consequentie beoogd is en hoe dat zich verhoudt tot een genomen perspectiefbesluit?

Verplicht omgangsplan

De GI krijgt nadat de rechter de MUHP heeft verleend, zes weken de tijd om samen met de ouders en de minderjarige een omgangsplan op te stellen (art. 1:265 f). Als dat niet lukt, moet binnen die zes weken een verzoek worden voorgelegd aan de kinderrechter. Daarmee heeft de GI de facto dus slechts ongeveer vijf weken de tijd. In een aantal gevallen zal het onmogelijk zijn het overleg met ouders over omgang te voeren, bijvoorbeeld als ouders in het buitenland verblijven, in detentie verkeren of gewoonweg niet bereikbaar (willen) zijn). Moet de GI dan altijd naar de kinderrechter? Het papierwerk voor de gezinsvoogd neemt met deze bepaling nog verder toe.

Het omgangsplan wordt samen met de ouders en de minderjarige opgesteld. Wat is hierbij de rol van de pleegouders/ gezinshuisouders/ andere begeleiders die met de dagelijkse zorg voor de minderjarige gedurende de uithuisplaatsing belast zijn? Zij zullen op enigerlei wijze toch betrokken zijn bij het nakomen van de afspraken die in het omgangsplan zijn vastgelegd.

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 6 van 16

De kinderrechtster kan het recht op omgang ontzeggen (art. 1: 377a lid 3). In de praktijk is sprake van samenloop van omgang en verdeling van zorg- en opvoedingstaken. Het omgangsplan betreft feitelijk een door de GI opgestelde regeling. Kan niet beter over ‘contactplan’ worden gesproken. Dat maakt ook duidelijker dat sprake is van een plan in de context van een uithuisplaatsing.

Behoud contact met broers en zussen

De GI wordt opgedragen (art. 1:265 f) onderzoek te doen naar mogelijkheden het contact te behouden met broers en zussen, en ook met andere minderjarigen met wie deze in gezinsverband samenwoont. Dit is een heel open norm, in de praktijk komen veel varianten voor (denk aan de samengestelde gezinnen). Het gevolg van deze regeling is dat de minderjarige geconfronteerd kan worden met een overvolle contactagenda. In een periode van uithuisplaatsing – vaak al tumultueus – is dit onwenselijk. Deze bepaling die beoogt de minderjarige te beschermen kan zo ook een ongewenst neveneffect bewerkstelligen.

3. Beter toezicht op en meer rechtsbescherming bij minderjarigen die niet thuis opgroeien

Samenplaatsing broers en zussen als hoofdregel (art. 1:265 lid 4)

De Raad plaatst vraagtekens bij de wijze waarop de het samenplaatsing in de wet wordt verankerd. Er wordt aan voorbij gegaan dat de uitvoeringspraktijk zich niet in een keurslijf laat dwingen en dat de hoofdregel dat broers en zussen samen worden geplaatst tot onnodige vertraging in de plaatsing kan leiden. Niet zelden lukt het eenvoudigweg niet om broers en zussen bij elkaar te plaatsen vanwege het ontbreken van geschikte plekken en zeker niet alleen omdat het belang van het kind zich daartegen verzet.

De vraag dringt zich op wat het gevolg is als samenplaatsing niet lukt. In de MvT wordt hierover opgemerkt dat indien samen plaatsen niet mogelijk is, gekeken wordt welk belang zwaarder weegt: het belang van uithuisplaatsing of het belang van niet gescheiden worden van broertjes/zusjes. Dat wringt. De toets of een uithuisplaatsing noodzakelijk is, heeft namelijk op dat moment al plaatsgevonden. Het samen opnemen van broertjes en zusjes is wenselijk maar kan niet worden gezien als criterium voor uithuisplaatsing. De armslag van de kinderrechtster om een ongewenste opvoedsituatie te veranderen wordt daardoor te zeer beperkt.

De enige uitzondering die is neergelegd in lid 4 is te beperkt. Denk bijvoorbeeld aan de casus dat drie kinderen van twee verschillende vaders bij moeder wonen. Deze kinderen moeten uit huis worden geplaatst. De twee kinderen van vader A kunnen bij hem geplaatst worden. Moet kind drie dan ook bij hem geplaatst worden? Of alle drie bij vader B? En geldt deze bepaling zowel voor plaatsingen in een instelling als in een pleeggezin? Goed voor te stellen is dat pleegouders wel open staan voor één kind maar niet per se gelijk voor twee of drie. Wat gebeurt er dan? Worden kinderen dan toch in een instelling geplaatst terwijl een pleeggezin/gezinshuis eigenlijk beter is en worden ze dan (in de instelling) wel samen geplaatst?

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 7 van 16

Deze Raad ziet deze bepaling toch vooral als ‘symboolwetgeving’ waar de praktijk niet per se mee geholpen is. Voor de kinderrechter is in deze verder geen rol weggelegd waar het de samenplaatsing betreft, de rechter gaat ook niet over de plek waar de machtiging ten uitvoer wordt gelegd. Mocht deze bepaling over samenplaatsing toch gehandhaafd blijven, dan adviseert de Raad om in art. 1:265 lid 4 toe te voegen: ‘zo mogelijk’ de minderjarige bij broers/zussen te plaatsen.

Periodieke evaluatie van de voogdij

De Raad juicht het toe dat de evaluatie van de voogdij wettelijk geborgd wordt. De rechtsbescherming voor deze groep is veel te lang niet afdoende geweest. Deze regeling zoals die wordt vormgegeven in het wetsvoorstel blinkt echter niet uit in helderheid. Op welke wijze beoordeelt de RvdK bijvoorbeeld of de belangen van de minderjarige voldoende worden behartigd?

De Raad adviseert in de wet op te nemen dat de GI bij het verzoek om ontslag uit de voogdij (artikel 1:322 BW) kan verzoeken de ouder met het gezag te belasten (daar is geen regeling voor) of deze in het gezag te herstellen (dat kan nu via de RvdK). Dit is ook een vorm van rechtsbescherming voor ouders. Daarmee hoeven ze dan niet zelf een procedure te starten om het gezag te krijgen, als de GI vindt dat de voogdij niet meer nodig is omdat ouders inmiddels het gezag zelf kunnen dragen.

Geschillenregeling in het kader van de voogdij

Ouders krijgen de mogelijkheid zonder advocaat een omgangsverzoek te doen en zijn hiervoor geen griffierechten verschuldigd. Beoogd is een laagdrempelige procedure in het leven te roepen. Niet duidelijk is of er nog vormvereisten gelden voor het verzoek. Moet elke brief of mail als een verzoek worden behandeld? Dit kan grote gevolgen hebben voor de rechtbank en de ketenpartners.

Blokkaderecht gezinshuisouders

Het blokkaderecht in het kader van voogdij is niet van toepassing op gezinshuizen, wel op pleegezinnen. Daardoor kunnen kinderen die in het kader van een voogdijmaatregel in een gezinshuis wonen, zomaar overgeplaatst worden zonder toetsing van de kinderrechter, ook wanneer zij al lange tijd in dit gezinshuis wonen. Gelet op het recht op bescherming van het familieleven dat kinderen opbouwen met hun gezinshuisouders, zou het goed zijn dat de wettelijke regeling op dit punt wordt aangepast zodat het blokkaderecht ook van toepassing wordt op gezinshuizen.

Categorieën uithuisplaatsing

De Raad vraagt aandacht voor de uithuisplaatsingscategorieën. Gerechten en ketenpartners constateren al langer dat onderling niet altijd dezelfde “taal” wordt gesproken als het gaat om de uithuisplaatsingscategorieën (anders dan gesloten jeugdhulp). Het leidt tot problemen wanneer niet duidelijk is of een tussentijdse overplaatsing van de jeugdige binnen dezelfde categorie van de gegeven machtiging valt. Een aantal GI’s heeft in 2016 een lijstje met categorieën gepresenteerd dat zij werkbaar achten:

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 8 van 16

- Pleegzorg (bestandspleegzorg en netwerktoppleegzorg) (zie art. 1.1 Jeugdwet);
- Gezinsgericht (bijv. gezinshuizen, GOM-gezinnen, zorgboerderijen);
- Accommodatie jeugdhulpaanbieder (bijv. behandelinstelling regulier/GGZ/Lvb waaronder kan worden begrepen: de leefgroepen, logeerhuizen, behandelgroepen, fasegroepen, kamertrainingen);
- Wet langdurige zorg- instelling;
- Overig (bijv. andere ouder al dan niet met gezag, op adres, ziekenhuis, zelfstandige kamerbewoning).

Tot 2015 bevatte de wet een opsomming van de uithuisplaatsingscategorieën, die niet is teruggekomen in de nieuwe Jeugdwet en de wijziging van boek 1 BW in 2015. Discussie is ontstaan over de vraag of de machtiging een ‘algemene’ machtiging is, dan wel dat de machtiging zodanig concreet moet zijn dat niet elke vorm van uithuisplaatsing erin past.

De machtiging die de kinderrechter afgeeft is in principe gebonden aan het verzoek van de GI. Hierdoor is er een praktijk ontstaan waarbij in de ene regio bij overplaatsing wel een nieuwe machtiging wordt gevraagd en getoetst door de kinderrechter en in de andere regio niet. In regio’s waarin de kinderrechter de overplaatsing niet toetst ligt het initiatief tot toetsing bij de ouders via artikel 1:265d lid 2 sub c BW). De Raad vindt deze situatie vanuit een oogpunt van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid zeer onwenselijk en pleit voor wettelijke verankering van de boven genoemde lijst met categorieën, zodat keten breed een lijst met gelijkkluidende categorieën wordt gehanteerd.

4. Bevorderen procedurele rechtvaardigheid

Procespositie minderjarige

Als het gaat om de procespositie van minderjarigen is het goed om onderscheid te maken tussen het recht om gehoord te worden door de kinderrechter en het recht om zelfstandig (d.w.z. zonder wettelijke vertegenwoordiging) verzoeken in te dienen bij de kinderrechter. Minderjarigen van twaalf jaar en ouder krijgen in het wetsvoorstel diverse extra processuele bevoegdheden. De standaard leeftijd waarop minderjarigen in zaken die hen betreffen hun mening kenbaar mogen maken wordt verlaagd naar acht jaar. Deze discrepantie is op zichzelf niet bezwaarlijk en zelfs begrijpelijk, maar zou wellicht toegelicht kunnen worden in de MvT.

Horen vanaf 8 jaar

De verlaging van de leeftijdsgrens voor het verplicht horen naar 8 jaar sluit aan bij de inmiddels bij de gerechten ingevoerde of binnenkort in te voeren praktijk. Voorstelbaar is dat het horen van 8 t/m 11 jarigen in de praktijk soms onwenselijk kan zijn, als het risico bestaat dat het schadelijk is voor het kind (bijv. risico op verdieping loyaliteitsconflict). Voorstel is daarom dat dat, voor alle duidelijkheid, aan artikel 809 Rv de door de Hoge Raad in 2013 geformuleerde gronden voor het afzien van een kindgesprek worden toegevoegd (HR 1 november 2013, ECLI:NL:HR:2013:1084). Die houden in dat de rechter ervan kan afzien een minderjarige in de gelegenheid te stellen zijn mening kenbaar te maken:

- indien naar zijn oordeel aannemelijk is dat het kind wegens een ernstige lichamelijke of geestelijke stoornis niet in staat is zich een mening te vormen;

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 9 van 16

- indien naar zijn oordeel aannemelijk is dat het kind niet wil worden gehoord; en
- indien naar zijn oordeel te vrezen valt dat het bieden van die gelegenheid de gezondheid van het kind zal schaden.

De verlaging van de leeftijdsgrens ziet ook op de categorie zaken vermogensbewind minderjarige. De kantonrechter spreekt dit bewind uit en houdt er toezicht op. De Raad ziet niet direct de noodzaak om deze leeftijdscategorie te horen over het beheer van zijn/haar vermogen. In alimentatiezaken worden minderjarigen ook pas gehoord als ze 16 jaar en ouder zijn.

Procesbekwaamheid

In het algemeen wordt het expliciet in de wet vermeld als de minderjarige bekwaam is tot het optreden in rechte (bijv. bij handlichting, 1:234 lid 4 BW, bij gesloten plaatsing krachtens de jeugdwet, art. 6.1.1. lid 2 Jw). De Raad adviseert dit ook voor het jeugdbeschermingsrecht in de wet op te nemen, zodat duidelijk is welke procespositie de minderjarige van 12 jaar en ouder heeft.

In het verlengde hiervan komt de vraag op of het verstevigen van de procespositie van minderjarigen ook gevolgen heeft voor hun positie als belanghebbende in verschillende procedures. Dit verdient nadere uitwerking. Heeft de minderjarige dan bijvoorbeeld ook recht op alle processtukken? Hierbij moet overigens wel aandacht zijn voor het gegeven dat er een spanningsveld kan zijn tussen waar een kind in juridische zin recht op heeft en wat aan de andere kant recht doet aan zijn welbevinden.

Een principiële wijziging betreft het toevoegen van de minderjarige aan de kring van verzoekers die om een OTS kunnen verzoeken. De Raad waarschuwt dat de minderjarige hiermee in een moeilijke positie kan geraken. Het kind bewerkstelligt dat zijn ouders voor de rechter moeten verschijnen teneinde de overheid tegen hun wil in hun gezins- en privéleven te doen ingrijpen. Dit kan de verhouding tussen de minderjarige en zijn ouders, ook nog lang na de meerderjarigheid van het kind, belasten. Dat de minderjarige dit verzoek pas kan indienen als de RvdK niet tot indiening van het verzoek overgaat doet hier op zichzelf niet aan af. Overigens valt op dat de minderjarige in dit wetsvoorstel zijn eigen uithuisplaatsing niet kan verzoeken, terwijl hij dat soms – net als een OTS – ook nodig kan vinden.

Informele rechtsingang

In verschillende artikelen wordt de informele rechtsingang van art. 1:377g BW van overeenkomstige toepassing verklaard, maar in andere weer niet (zoals de verlenging van de OTS, art.1:260). Dit wekt verwarring. Kan de minderjarige van 12 jaar of ouder zich in die gevallen alleen informeel tot de rechter wenden? Uit de MvT blijkt dat de verwijzing naar art. 1:377g BW vooral bedoeld is om ook 12-minners mogelijkheden te geven. Het zou goed zijn dat expliciet in de wet op te nemen. Nu is onduidelijk of de minderjarige van 12 jaar of ouder volwaardig procespartij is of niet.

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 10 van 16

Vertegenwoordiging van de belangen van minderjarigen

Kosteloze rechtsbijstand voor ouders maakt onderdeel uit van het wetsvoorstel, aan (rechts)bijstand voor minderjarigen wordt in dit wetsvoorstel niet of nauwelijks aandacht besteed. Dat wringt in het bijzonder waar het de uithuisplaatsing en beëindiging van het gezag betreft.

Minderjarigen worden in jeugdbeschermingszaken vertegenwoordigd door hun wettelijke vertegenwoordiger, meestal één of beide ouders, tenzij zij volgens de wet deze verzoeken zelf mogen doen. Dit is – gelet op de aard van de procedure (het belang van het kind komt niet altijd overeen met de belangen van ouders) – tamelijk ongelukkig. Hoewel het de wettelijke taak van de GI/RvdK is om in het belang van de minderjarigen te handelen, vindt ook het EHRM dat dergelijke instanties niet zowel de minderjarige kunnen vertegenwoordigen als kinderschermingsmaatregelen betreffende deze minderjarige kunnen verzoeken (zie daarover onder meer het arrest *Havelka and Others v Czech*).

De Raad vindt het belangrijk dat de positie van minderjarigen bij een uithuisplaatsing wordt versterkt, waarbij gedacht kan worden aan een advocaat of bijzonder curator. De advocaat en de bijzonder curator hebben wel beide een andere rol; de bijzonder curator kan handelen tegen de wens van de minderjarige in als de bijzonder curator dat in het belang van de minderjarige acht. Een advocaat voor 12-plussers en een bijzonder curator voor de groep 8-12 jaar zou een goede optie kunnen zijn.

Categorie zaken waarbij advocaat wordt aangewezen

Art. 800a geeft de afbakening in welke zaken een advocaat wordt aangewezen, nl.: de machtiging uithuisplaatsing en de verlengingen, zowel in eerste aanleg als in hoger beroep (ingevolge art. 806 lid 2 Rv). In aanvulling hierop is de Raad van mening dat een toevoeging zéker ook passend zou zijn in de volgende situaties:

- Als de GI, los van een verzoek voor een MUHP of de verlenging daarvan, een (apart) verzoek op grond van artikel 1:262d lid 3 BW indient, dus in de situatie dat de GI in de loop van de UHP tot de overtuiging komt dat de inspanning niet meer gericht moet zijn op thuisplaatsing (het perspectiefbesluit dus).
- De vaststelling van het omgangsplan of een verdeling van de zorg- en opvoedingstaken en de bepaling van de hoofdverblijfplaats, gezien de ingrijpende gevolgen hiervan.
- De procedures die zien op voorlopige voogdij.

Administratief proces aanwijzing advocaat

In het wetsvoorstel wordt voorgesteld dat de rechter de Raad voor rechtsbijstand (Rvr) een last tot *aanwijzing* van een advocaat geeft (zie het voorgestelde artikel 800 lid 4 Rv, artikel 800a Rv en artikel 43 Wet op de rechtsbijstand). De Jeugdwet (art. 6.1.10 lid 4 Jw) spreekt van een last tot *toevoeging* van een raadsman, de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg idem. Dit is een wezenlijk verschil. De advocaat die aangewezen wordt is een ‘aspirant-advocaat’, de advocaat die wordt toegevoegd is dé advocaat.

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 11 van 16

De Raad vraagt aandacht voor het complexe proces dat zich als gevolg afspeelt op de griffie van het gerecht. Omdat ouders als gevolg van de (enkele) aanwijzing nog geen advocaat hebben moet gewacht worden met het plannen van de zitting. Eerst moet de advocaat contact leggen met de ouders, en daar kunnen dagen overheen gaan (soms lukt het zelfs überhaupt niet om contact te leggen). Verhinderdata van de advocaat zijn niet bekend, in tegenstelling tot een piketrooster waar de beschikbaarheid van een advocaat al in meegenomen is. Vanwege redenen van privacy kan de griffie nog geen stukken toesturen aan de advocaat omdat ouders eerst moeten instemmen met de aanwijzing. Bij een toegevoegde advocaat worden wel direct de stukken toegezonden. Dit alles betekent tijdverlies en extra werk voor de griffie. De Raad adviseert met klem in het wetsvoorstel eenzelfde regeling als in de Jeugdwet (gesloten jeugdhulp) en de Wvvgz op te nemen.

Hoger beroep

Positief is het voorstel om het appelverbod voor (artikel 1:253s BW en) artikel 1:336a BW-verzoeken te schrappen. De Raad is van mening dat ook hoger beroep mogelijk zou moeten zijn tegen een beslissing in een geschil over de uitvoering van de ondertoezichtstelling (art. 1:262b).

De appeltermijn wordt in dit artikel verkort van drie maanden naar zes weken (art. 806 lid 2 Rv). Deze verkorting van de appeltermijn wordt toegejuicht. De verkorting van de termijn zou naar de mening van de Raad ook moeten gaan gelden voor de gesloten plaatsingen. De Jeugdwet (art. 6.1.1.12 lid 7) regelt die appeltermijn niet, als gevolg waarvan deze krachtens de hoofdregel in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering drie maanden bedraagt.

Wijziging in het verblijf

De Raad is van mening dat voor de artikel 1:336a BW-verzoeken die zien op overplaatsing van voogdijpupillen hetzelfde toetsingskader zou moeten gelden als voor de beoordeling van verzoeken tot wijziging in het verblijf van uithuisgeplaatste kinderen. Dus: een verplichte voorafgaande toetsing door de kinderrechter, in plaats van een regeling waarbij slechts vervangende toestemming aan de kinderrechter hoeft te worden verzocht als pleegouders niet instemmen.

Ouders, minderjarige, en pleegouders kunnen het oordeel van de kinderrechter vragen over een wijziging van de verblijfplaats (art. 1:265i lid 4). Deze bepaling verbetert op zichzelf de rechtsbescherming van ouders en minderjarigen. Het roept echter wel de vraag op hoe dat in de praktijk uitwerkt. Als een minderjarige op een crisisplek verblijft en wordt overgeplaatst, kan dat dan worden voorgelegd aan de kinderrechter? En hoe waarschijnlijk is het dan dat de kinderrechter zal bepalen dat de wijziging van verblijfplaats wordt afgewezen? Leidt dit niet in de praktijk tot meer strijd en gedoe terwijl het de facto niet veel oplevert?

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 12 van 16

Spoodprocedure

Spoodbeschikkingen – d.w.z. beslissingen zonder hoor en wederhoor – verliezen hun kracht na verloop van een week (in plaats van twee weken), tenzij de belanghebbenden binnen deze termijn in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken (art. 800 lid 3 Rv). De Raad vindt deze verkorting van de termijn uiterst onwenselijk. Het draagt namelijk niet bij aan rechtsbescherming omdat de oproeptermijn in veel gevallen te kort zal zijn om partijen behoorlijk te kunnen oproepen (dat gaat nog via de post) en er niet zelden (te) weinig tijd zal zijn voor advocaten om contact te leggen en de zaak voor te bespreken met hun cliënt(en). Verder zal het als deze termijn moet worden gehanteerd nog lastiger worden om tegemoet te komen aan het binnen het familie- en jeugdrecht gehanteerde uitgangspunt ‘één gezin, één rechter’. De gerechten streven er naar om bedoelde zaken zoveel mogelijk binnen een week op zitting te behandelen, maar enige (wettelijke) speelruimte blijft wel noodzakelijk.

De aanwijzing van de advocaat eindigt aanstonds na de mondelinge behandeling (art. 800 lid 6 Rv). Dit kan tot problemen leiden. De advocaat zal niet zelden ook na de mondelinge behandeling nog enige werkzaamheden hebben te verrichten zoals het verwerken van de (schriftelijke uitwerking van de) beslissing en het uitleggen daarvan aan zijn cliënt. En wat als een deel van het verzoek wordt aangehouden, wanneer eindigt dan de aanwijzing? Is deze bepaling nodig?

De Raad adviseert de volgende categorieën zaken toe te voegen aan het rijtje van spoedverzoeken ex artikel 800 lid 3 en 809 lid 3 Rv:

- Wijziging in het verblijf van een voogdijpupil (artikel 1:336a BW), onder verwijzing naar de uitspraak van de Hoge Raad van 20 december 2024, [ECLI:NL:HR:2024:1895](#). In een procedure waarin over een kinderschermingsmaatregel wordt beslist die inbreuk maakt op het door art. 8 EVRM beschermde familie- en gezinsleven van een ouder met het kind, dient de rechter het standpunt van de ouder ten volle in de beoordeling dient te betrekken. Daaruit volgt dat indien eerst op de voet van artikel 800 lid 3 Rv een beschikking is gegeven zonder oproeping van de ouder, de rechter, nadat de ouder alsnog is gehoord, het inleidende verzoek volledig opnieuw dient te beoordelen.
- Een verzoek om vervangende toestemming voor een medische behandeling (artikel 1:265h BW). Soms wordt op verzoek van de GI met spoed, dus zonder het horen van de belanghebbenden, een dergelijk verzoek ingediend.

5. Overige opmerkingen

- De GI heeft de taak de gezinsband tussen de *met het gezag belaste* ouders of ouder en de minderjarige te bevorderen (art. 1:262 lid 3). Hoeft de band van een kind met de ouder zonder gezag dan niet te worden bevorderd in het kader van de OTS? Dit lijkt niet beoogd? Zie ook art. 377a lid 1 (de ouder zonder gezag heeft recht op omgang) en art. 265f waar de toevoeging ‘met het gezag belast’ ontbreekt.
- De kinderrechter kan (art. 1:262c lid 2) op verzoek van de GI bepalen bij welke ouder het kind de hoofdverblijfplaats heeft. Kan de kinderrechter dit alleen (voor het eerst) bepalen/ vaststellen, of is bedoeld dat ook om wijziging kan worden verzocht van een eerdere rechterlijke beslissing omtrent

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 13 van 16

de hoofdverblijfplaats – die op verzoek van een van de ouders is vastgesteld? Dat laatste lijkt wenselijk.

- De kinderrechter kan een verdeling van de zorg- en opvoedingstaken en een regeling met betrekking tot de omgang wijzigen (art. 1:262c lid 1). Hier zou duidelijk kunnen worden gemaakt dat het zowel om door de rechter getroffen regelingen gaat als om regelingen die ouders onderling hebben getroffen.
- In art. 1:265 d is niet duidelijk of de GI een verzoek aan de kinderrechter zou *moeten* doen tot beëindiging van de uithuisplaatsing. Lid 1 bepaalt dat de GI de uithuisplaatsing zelf kan beëindigen, volgens lid 4 bepaalt de kinderrechter de duur van de uithuisplaatsing.
- Lid 1 van art. 265 kent een herhaling (verwijzing naar 1:265 b en de woorden 'inspanning is gericht op terugplaatsing'.
- Het criterium in art 1:265 lid 1 “indien het belang van de minderjarige zich daartegen niet verzet” kan beter gewijzigd worden in “als dat in het belang is van de minderjarige”, gelet op artikel 3 van het IVRK.
- De Raad voor de Kinderbescherming kan de kinderrechter verzoeken een uithuisplaatsing in te trekken of te bekorten (art. 265d lid 2). Hoe komt de RvdK aan relevante informatie?
- De rol van de Raad voor Kinderbescherming, die door de kinderrechter wordt gehoord als het doel van de inspanning van de GI wordt gewijzigd (wel/niet toewerken naar terugplaatsing), behoeft verduidelijking (art. 265 d lid 3). Op welke wijze onderzoekt de RvdK zijn standpunt over een geschil of beslissing?
- Ten aanzien van de wijziging van het doel van de inspanning van de GI (art. 1:265 lid 3) zou vermeld kunnen worden dat wijziging aan de orde is als eerder van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan of wanneer sprake is van een wijziging van omstandigheden.
- Als het doel van de inspanning van de GI wordt gewijzigd (art. 1: 265d lid 3), is het logisch dat ook de OTS weer tijdelijk van aard wordt. Nu bepaalt lid 4 dit alleen ten aanzien van de machtiging tot uithuisplaatsing.
- De wijziging van het eerdere perspectief (geen thuisplaatsing) in wel thuisplaatsing is in feite onderdeel van de regeling van het perspectiefbesluit. Zouden de leden 3 en 4 van art. 1: 265d niet beter opgenomen kunnen worden in art. 1:265 ca?
- De kinderrechter kan in iedere stand van het geding de omgang vaststellen, wijzigen of ontzeggen (art. 1:265f lid 3) Wat wordt bedoeld met ‘iedere stand van het geding’? Ziet dit bijvoorbeeld op de situatie tijdens aanhouding van de zaak, of moet er een andere zaak lopen? De bevoegdheid van de rechter om een dergelijke regeling te treffen hangt af van de (beoogde) interpretatie van dit criterium.
- Opvalt dat bij de totstandkoming van het omgangsplan (art.1:265f) geen leeftijd aan de minderjarige is gekoppeld. Is het idee dat ook jongere kinderen hierbij betrokken moeten worden? En hoe wordt de mening van de minderjarige(n) bij het vaststellen van een dergelijke regeling betrokken? En geldt deze bepaling ook in hoger beroep?
- Als de uithuisplaatsing is beëindigd, blijft de contactregeling gelden (art. 1: 265fa). De vraag is of er behoefte is aan deze bepaling. In veel gevallen lijkt zo’n contactregeling niet meer nuttig. De situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen dat sprake was van een uithuisplaatsing bij de andere ouder en de minderjarige daarna weer terugkeert naar de ouder bij wie hij/zij aanvankelijk hoofdverblijf had.

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 14 van 16

- Waar gesproken wordt over omgangsregeling wordt hieronder ook de zorgregeling verstaan (art. 1:265fa lid 4). Waarom wordt dat niet aldus parallel opgenomen in artikel 1:265f?
- Het is de vraag is of elke pleegouder, ongeacht de duur van de pleegzorgplaatsing, zich over een overplaatsing dient te moeten kunnen uitlaten. De Raad adviseert art. 265i lid 4 aldus aan te vullen: “of een ander die de minderjarige *gedurende tenminste een jaar* als behorende tot zijn gezin verzorgt en opvoedt”.
- De omgangsregeling valt ingevolge art. 1:265k lid 2 ook onder de geschillenregeling. Toegevoegd zou kunnen worden aan lid 2 (zie in dit verband 1:65fa lid 4) dat waar wordt gesproken over een omgangsregeling ook een zorgregeling wordt verstaan.
- Aan de kring van degenen die in verband met de uitoefening van de voogdij bevoegd zijn aan de rechter een regeling inzake de uitoefening van het omgangsrecht te vragen zou de Raad voor de Kinderbescherming toegevoegd kunnen worden. Het kan zo maar zo zijn dat de RvdK op grond van een evaluatieverslag van de GI van mening is dat een omgangsregeling aanpassing behoeft. Het is voor de RvdK als professionele organisatie dan een stuk gemakkelijker om een dergelijk verzoek te doen dan het over te laten aan een ouder. Bovendien durft een ouder een dergelijk verzoek misschien niet goed te doen uit angst voor frictie met de GI of weet de ouder überhaupt niet dat het kan.
- Zoals het in het voorstel geregeld is, kan de minderjarige wel om beëindiging van de voogdij van zijn voogd verzoeken, maar kan hij niets verzoeken of wie de opvolger dan zou moeten zijn. Dit is een omissie. De minderjarige van 12 jaar of ouder zou als (procesbekwame) verzoeker kunnen worden toegevoegd aan art. 1:334 lid 2 BW. Wellicht zou de minderjarige van 12 jaar of ouder dan ook toegevoegd moeten worden aan de kring van verzoekers in art. 1:299 BW.
- In de artikelen 1:300, 1: 377a en 1:377 e wordt enkel de GI als voogd op grond van art. 1.1. Jeugdwet genoemd. Deze beperking is niet terecht. Deze artikelen zouden zich tot ieder type voogd moeten uitstrekken.
- Blijkens artikel 303a beslist de rechtbank in geschillen m.b.t. de uitvoering van de voogdij door de GI. Daarnaast houdt de kantonrechter toezicht op het voogdijbewind. Het is belangrijk om in het wetsartikel 303a en/of de toelichting te verduidelijken of geschillen m.b.t. uitvoering van het voogdijbewind moeten worden voorgelegd aan de rechtbank of de kantonrechter. Die verhouding is nu niet duidelijk.
- Waar in de MvT (p. 42) wordt gesproken over 1:280a, zal 1:303a bedoeld zijn.
- In lid 6 staat: “Het college van B&W zorgt dat de jeugdige in het geval van een uithuisplaatsing, *indien redelijkerwijs* mogelijk, bij een pleegouder of in een gezinshuis wordt geplaatst en samen met broers en zussen (art. 2.3 Jeugdwet lid 6). Wie beoordeelt of dit redelijkerwijs mogelijk is, is niet duidelijk. De Raad adviseert aan de MvT toe te voegen dat gemeenten verplicht tot samenwerken bij het vinden van passende hulpverlening voor de minderjarige, als passende hulpverlening niet binnen de gemeente waar de minderjarige zijn woonplaats heeft kan worden geboden.
- Het wetsvoorstel introduceert drie nieuwe documenten: het omgangsplan (artikel 1:265f BW), het verslag van de omgang (artikel 1:265k BW) en het evaluatieverslag van de voogdij of langlopende uithuisplaatsing (artikel 1:300 en artikel 1: 265ca, derde lid BW). Deze documenten sluiten aan op bestaande documenten als het verslag van het verloop van de OTS (artikel 1:265k), het hulpverleningsplan of plan van aanpak (artikel 4.1.3. Jeugdwet) en de jaarlijkse herziening van dit plan (artikel 4.2.4 Besluit Jeugdwet). Vanuit een oogpunt van wetssystematiek zou het wellicht te

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 15 van 16

overwogen zijn om het hulpverleningsplan/ plan van aanpak en de jaarlijkse herziening een plaats te geven in het Burgerlijk Wetboek in plaats van in de Jeugdwet.

WERKLAST

De Raad verwacht een stijging van de werklast van de rechtspraak. Dit komt door onder andere het afschaffen van de verplichte procesvertegenwoordiging bij de bestaande geschillenregeling, het introduceren van een nieuwe geschillenregeling met betrekking tot voogdij zaken, waarbij eveneens geen verplichte procesvertegenwoordiging van toepassing is, en een toets van het omgangsplan door de kinderrechter. Deze wijzigingen zullen leiden tot extra zaken én tot meer behandeltijd per zaak. De (totale) werklast is voorzien op structureel € 14,3 miljoen. Hieronder volgt een toelichting van de belangrijkste wijzigingen.

Het wetsvoorstel roept een geschillenregeling in het kader van voogdij in het leven, waarbij ouders de mogelijkheid krijgen om zonder advocaat en zonder griffierechten een omgangsverzoek te doen. Aangezien de drempel erg laag is voor een dergelijk verzoek, is de verwachting dat per uitgesproken voogdijzaak tevens één verzoek wordt ingediend met betrekking tot een omgangsregeling. Daarnaast is de verwachting dat tevens één geschil per uitgesproken voogdijzaak wordt ingediend dat *niet* over de omgangsregeling gaat. Op basis van de voogdijcijfers in het kader van jeugdbeschermingsmaatregelen van de afgelopen jaren leidt dit tot ongeveer 1.700 nieuwe zaken.

Naast deze voogdijzaken zijn er ook de voogdijzaken van Stichting Nidos. Stichting Nidos is belast met de voogdij van alleenstaande minderjarige asielzoekers die in Nederland aankomen. Door de nieuwe geschillenregeling is de verwachting dat in 20% van deze voogdijzaken een geschil aanhangig wordt gemaakt. Dit zijn 633 nieuwe zaken.

De kinderrechter moet het omgangsplan toetsen als de ouders en gecertificeerde instelling (GI) samen niet tot een plan komen. De verwachting is dat in 70% van de uithuisplaatsingsgevallen (UHP), de ouders en de GI niet tot overeenstemming komen en de kinderrechter het omgangsplan moet vaststellen. Uitgaande van gemiddeld 3700 UHP per jaar, komt dit neer op ongeveer 2.600 nieuwe zaken.

Daarnaast stijgt de werklast van bestaande zaken door het invoeren van een extra noodzakelijkheidstoets ten aanzien van de ondertoezichtstelling, de kosteloze rechtsbijstand voor ouders en het perspectiefbesluit. Er is een beperkte stijging in de zittingstijd, maar door de grote aantallen zaken waar dit speelt is er wel sprake van een substantieel financieel effect.

Door de wijziging van artikel 809 Rv wordt de leeftijdsgrens voor het hoorrecht door de kinderrechter verlaagd van twaalf jaar naar acht jaar. Dit leidt tot een werklastverzwaring. Per zaak is behoorlijk meer tijd nodig (voorbereiding, zitting en verslag) voor zowel de rechter als de gerechtsjurist.

Dit artikel is behalve op voogdijzaken óók van toepassing op curatele, bewind en mentorschap (CBM) zaken. Rechteren zijn meer tijd kwijt aan de behandeling van deze zaken door het horen van kinderen tussen de 8 en 12 jaar. Jaarlijks worden er gemiddeld 4.000 CBM zaken afgehandeld, waar minderjarigen bij zijn betrokken. 18% van deze minderjarigen heeft de leeftijd tussen 8 en 12 jaar. Dit zijn ongeveer 720 zaken. Deze zaken zullen door de wetswijziging gemiddeld meer tijd kosten.

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 april 2025
kenmerk UIT 14538
pagina 16 van 16

Tot slot worden de procedures ‘wijziging verblijfplaats’ en procedures op grond van artikel 1:266 BW overgeheveld van de familierechter naar de kinderrechter. Deze wijziging leidt juist tot een verlaging in de kosten omdat een zaak bij de kinderrechter minder geld kost dan een zaak bij de familierechter. Deze kostenverlaging is meegenomen in de berekening.

De berekening gaat uit van een ingangsdatum per 1 januari 2027.

Mutatie als gevolg van aantallen	€ 5.534.494
Effect wijziging gemiddelde zaakzwaarte	€ 3.447.616
Effect behandeltijd per zaak	€ 5.281.738
Totale effect wetsvoorstel primair proces	€ 14.263.847

Conclusie

De Raad onderkent het belang van het wetsvoorstel, en geeft u in overweging om het wetsvoorstel op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken en aan te passen.

Tot slot

Indien na het uitbrengen van dit advies het wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

Henk Naves,
Voorzitter Raad voor de rechtspraak